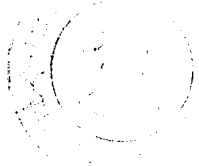

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา คือ กระบวนการที่จะทำให้เกิดความรู้หรือทักษะ จุดมุ่งหมายของการศึกษาทั้งมวลคือ การเตรียมบุคคลให้สามารถแก้ปัญหาใหม่ ๆ ได้ และกลายเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพของสังคม (Durham Flanklin : 1961 : 250 อ้างถึงใน ฐิติพงษ์ ชรรมานุสรณ์ จำรัส ควงสุวรรณ และสงวน สุทธิเลิศอรุณ 2522 : 12) ซึ่งรัฐบาลเองก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่าจะเป็นพื้นฐานหลักที่ช่วยพัฒนาความคิด ความสามารถและความรับผิดชอบของประชาชนให้เป็นพลังที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาประเทศ จึงได้ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาเพื่อประชาชน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับจนถึงระดับอุดมศึกษา แต่เหตุการณ์กลับปรากฏดังที่ สงวน วิจิตรสาร (2522 : 5) กล่าวว่า แม้รัฐจะได้พยายามส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนเข้าเรียน แต่ยังมีประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ แม้ในกรุงเทพมหานครเองที่ยังอ่านหนังสือไม่ออกอยู่อีกเป็นจำนวนมาก

ดังนั้นวิธีการที่จะให้ประชาชนโดยทั่วไปได้มีโอกาสรับการศึกษาให้รู้หนังสืออย่างทั่วถึงที่สุดนั้น ก็คือ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนหรือการศึกษายู่อใหญ่ โดยในระยะแรกได้จัดตั้งเป็นกองการศึกษายู่อใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษาเพื่อรับผิดชอบงานด้านนี้ ต่อมาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 1-7) รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียนมากยิ่งขึ้น โดยได้จัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อรับผิดชอบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสรับการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อประโยชน์แก่ผู้ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียน

โดยเฉพาะการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 อันเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นระดับที่ต่อเนื่องจากการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้จบการศึกษาภาคบังคับประมาณร้อยละ 80 ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองปฏิบัติการ 2525 : 3) จะไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาคือเนื่องในระดับที่ 3 เท่ากับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับที่ 4 เท่ากับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยที่ "หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคนมากกว่าเน้นทิววิชาความรู้หรือการสอนหนังสือ เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้คนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และได้ฝึกทักษะในการทำงานเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของครอบครัวและสามารถดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมออันได้อย่างมีความสงบสุขอันเป็นผลสะท้อนไปสู่ความสุขของชุมชนและของชาติในที่สุด เนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนการสอนก็มุ่งที่จะสอนคนมากกว่าสอนหนังสือ ส่งเสริมให้ผู้เรียน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ทำงานเป็น มากกว่าสอนให้ท่องจำตามหนังสือหรือที่ครูบอกแต่อย่างเดียว (กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน 2523 : 1)

เมื่อพิจารณาแนวทางของหลักสูตรของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ที่มุ่งสอนคนให้เป็นคนมากกว่าสอนหนังสือ ก็เห็นว่าเน้นได้ถูกต้องกับสภาวะบ้านเมืองในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม บุญเสริม กุชชาภิรมย์ (2522 : 20-21) ได้ให้ข้อคิดไว้ว่า หลักสูตรจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนหรือผู้ใช้เป็นสำคัญ ศุกร ศรีแสน (2521 : 198) กล่าวว่า "ผู้ที่น่าจะมีบทบาทที่สุดที่จะช่วยฝึกให้คนคิดเป็น คือ ครู ซึ่งนับว่าเป็นผู้ที่มามีบทบาทสำคัญในการฝึก เพราะทราบกันดีอยู่แล้วว่า ครู คือ ผู้ให้การศึกษานั้นคือ หน้าที่หลักและการศึกษาประการสำคัญข้อหนึ่งคือ การคิดเป็น จึงไม่ทองสงสัยเลยว่าครูจะต้องมีบทบาทสำคัญอย่างไร" ดังนั้น

ผู้สอนตามหลักสูตรที่มุ่งให้คนคิดเป็นนี้จึงต้องเป็นคนใจกว้าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ได้ตัดสินใจเอง ยอมรับและเคารพต่อความคิดเห็นของผู้เรียนเน้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาข้อมูลทั้งทางคาบวิชาการ สังคม สิ่งแวดล้อม ของท้องถิ่น ที่แตกต่างกัน และข้อมูลเกี่ยวกับตนเองในคาบ

การคิด และการตัดสินใจ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, กองพัฒนาการศึกษา
นอกโรงเรียน 2523 : 1)

นอกจากผู้สอนจะต้องคำนึงถึงบทบาทของการสอนให้นักศึกษาได้คิดเป็นแล้ว
ผู้สอนการศึกษายุใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ยังต้องระลึกอยู่เสมอว่า นักศึกษาที่
มาเรียนนั้น เป็นผู้ใหญ่มากทำงานในเวลากลางวัน และสมัครใจมาเรียนใน
เวลาว่างกลางคืนเพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันจริง ๆ นอกจากนี้ยังหาเห็น
จากการเรียนมานานผู้สอนจึงต้องสวมบทบาทให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่ไม่ใช่เด็ก ซึ่งใน
ทางปฏิบัติผู้สอนส่วนใหญ่ในโรงเรียนผู้ใหญ่ภาคค่ำก็คือ ครูที่สอนในโรงเรียนประถม
ศึกษา หรือมัธยมศึกษาในภาคกลางวัน ซึ่งโกวิท วรพิพัฒน์ (2514 : 2, อ้างถึงใน
วีระชัย มีชอบธรรม 2519 : 16) ได้กล่าวถึงปัญหาในโครงการการศึกษายุใหญ่
แบบเบ็คเสร์จไว้ว่า "ความสามารถของครู โดยที่การดำเนินงานการศึกษายุใหญ่
ใช้ครูที่มีอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งครูเหล่านี้ได้รับการศึกษามาสำหรับสอนเด็ก"
หรือที่ฝ่ายวิชาการ กองการศึกษายุใหญ่ (กรมสามัญศึกษา, กองการศึกษายุใหญ่
2521 : 4) สรุปไว้ว่า "ครูที่สอนนักเรียนภาคปรกติในตอนกลางวัน พอกลายเป็น
ครูผู้ใหญ่ในตอนกลางคืนก็ใช้ชีวิตเดียวกันนั่นเอง คือ บอกละบรยายกับให้กลับบ้านไป
ทำเพิ่ม โอกาสที่จะฝึกให้นักศึกษาเป็นคนแก้ปัญหาได้และคิดเป็นไม่ค่อยได้สักนัก" นอก
จากนี้ ไพบูลย์ จันทยศ (2520 : 8) ได้กล่าวถึงผลของการออกนิเทศ ทามโรงเรียน
ผู้ใหญ่ไว้ว่า

จากการที่เจ้าหน้าที่ออกไปตรวจเยี่ยมตามโรงเรียนผู้ใหญ่ทั่ว ๆ ไป สังเกตเห็น
ว่าวิธีสอนของครูไข้อยู่ชีวิตเดียวคือ สอนทวนวิธีครูเป็นผู้บรรยายตลอดไม่ติดกับ
วิธีการสอนตามโรงเรียนทวนวิชาทั่ว ๆ ไป ผู้เรียนได้แต่เป็นฝ่ายนั่งฟัง นั่งจด
จากครู เพื่อที่จะจำเอาความรู้ไปสอบวิธีการเรียนการสอนแบบนี้ไม่ใคร่สนอง
ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่ทั้งในคานหลักการและจิตวิทยาที่วางไว้เท่าที่ควร

ในระยะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เป็นต้นมาได้มีผู้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษายุใหญ่
ในระดับต่าง ๆ แต่ที่มีเกี่ยวข้องกับผู้สอนการศึกษายุใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4
อยู่บ้างคือ งานวิจัยของพิบูล เดิมมงคลตระกูล (2523 : 66) ซึ่งได้ศึกษาความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักศึกษายุใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4

ในเขตการศึกษา 10 และในส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนคือ คำนวณผู้สอนนั้น ผลปรากฏว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับผู้สอนในสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าความคาดหวัง ทั้งนี้เพราะผู้สอนนำเอาวิธีสอน และอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนนักเรียนในระบบโรงเรียนมาใช้กับนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีวัยและพื้นความรู้ต่างกัน จึงทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาวิชา อีกประการหนึ่ง ครูต้องรีบสอนเนื้อหาวิชาให้จบทันกับระยะเวลาที่มีน้อย จึงไม่มีเวลามาเอาใจใส่นักศึกษาผู้ใหญ่ได้

จากปัญหาและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนผู้ใหญ่ดังกล่าวเบื้องต้น จะเห็นว่าเป็นความบกพร่องอันเนื่องมาจากการที่ผู้สอนขาดความเข้าใจในบทบาทด้านการสอนผู้ใหญ่ และการสอนเพื่อการคิดเป็น ซึ่งเป็นงานที่ละเอียดซับซ้อน ประกอบกับจากการศึกษารายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกโรงเรียนยังไม่พบว่า ใค้มีผู้ใดเคยศึกษาถึงบทบาทของผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ในเขตกรุงเทพมหานครโดยตรง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง "ในเขตกรุงเทพมหานคร มีจำนวนผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 มาก แต่เรายังไม่มีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่จะจัดอบรมผู้สอนโดยตรงได้จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยศึกษานิเทศก์กรุงเทพมหานครจัดอบรมแทน" (ทองอยู่ แก้วไทรชะ , สัมภาษณ์)

ดังนั้นเพื่อความกระจ่างชัดในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษารoles บทบาทของผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ในเขตกรุงเทพมหานครตามที่ใค้คาดหวังไว้และตามที่ใค้พบจากการปฏิบัติจริง ทั้งนี้โดยการศึกษาจากทัศนะของบุคคลหลายฝ่ายไม่จำกัดเฉพาะนักศึกษา หรือผู้สอนเท่านั้น บุคคลที่ผู้วิจัยศึกษา คือเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้วางรูปแบบบทบาทสำหรับผู้สอนโดยตรง และเป็นผู้ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สอนด้วย เปรียบเสมือน พ่อค้า ผู้ผลิต ผู้บริหาร ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษา คอยดูแลให้คำแนะนำ ผู้สอนภายในโรงเรียนเปรียบเสมือนคนกลางที่คอยดูแลสินค้า นักศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งเปรียบเสมือนลูกค้า เพราะเป็นผู้ที่ใค้รับการปฏิบัติและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนอย่างใกล้ชิดโดยตรง รวมถึงผู้สอนซึ่งเป็นเสมือนสินค้าที่มีชีวิตที่ใค้รับการผลิตจากการอบรมของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และเป็นบุคคลสำคัญที่ควรจะได้แสดงทัศนะตอบทบาทที่คิดว่

ตนเองควรจะปฏิบัติ ตลอดจนถึงสิ่งที่ตนได้ปฏิบัติจริง ๆ ในทัศนะของตนเองว่าเป็น
 เช่นไร การวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นเพียงทัศนะของกลุ่มใดเพียงกลุ่มเดียวที่มีบทบาทของ
 ผู้สอน แต่เป็นการร่วมกันแสดงทัศนะบทบาทของผู้สอนที่ควรปฏิบัติและที่ปฏิบัติจริง
 ซึ่งผลจากการวิจัยจะได้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงคุณภาพของผู้สอนการศึกษา
 ผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษา
 ผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ตามทัศนะของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษา
 นอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทที่คาดหวังและความแตกต่าง
 ของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ตามทัศนะ
 ของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษา นอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอนและนักศึกษาผู้ใหญ่
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่
 ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ตามทัศนะของ
 เจ้าหน้าที่กรมการศึกษา นอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ ในแต่ละกลุ่ม

แนวเหตุผลและสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงทัศนะหรือความคิดเห็นของคน ซึ่งย่อมจะมี
 แตกต่างกันไปดังที่

สุชา จันทเอน และสุรางค์ จันทเอน (2520 : 103-112) ได้กล่าวว่า
 ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด และความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของ
 ทัศนคติซึ่งเป็นความรู้สึกที่บุคคลทุกคนมีแต่ในระดับที่ต่างหากกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 Getzels, and others (1968 : 77) ได้ให้ความเห็นว่า ความคาดหวังของ

บุคคลย่อมแตกต่างกันออกไป เพราะคนเราต่างมีความคิดและความต้องการต่างกัน
 ควบเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

1. บทบาทที่คาดหวังของผู้สอนการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ค เสร้จระดบที่ 3-4
 ตามทัศนะ ของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอนและนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่
 แตกต่างกัน

อนึ่งเนื่องจากทัศนะของบุคคลต่างกั้กันดังที่กล่าวมาแล้ว ประกอบกับ
 เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร และนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ ต่างก็มีปฏิสัมพันธ์
 กับผู้สอนการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ค เสร้จระดบที่ 3-4 ในสภาพที่ต่างกันเพราะเจ้าหน้าที่
 กรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้ติดตามหรือเป็นผู้ให้เทศการสอนผู้บริหาร เป็นผู้
 บังคับบัญชาคอยดูแลผู้สอนภายในโรงเรียน นักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่เป็นลูกศิษย์ และเป็นผู้ที่
 มีความสัมพันธ์ต่อการเรียนการสอนและผู้สอนโดยตรง ส่วนผู้สอนก็เป็นผู้ปฏิบัติ
 บทบาทนั้น ๆ ควบตนเองในกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ค เสร้จระดบที่ 3-4
 ตามทัศนะของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่
 แตกต่างกัน

ในด้านการ เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น ได้มี
 ผู้วิจัยไขว่คว้าแล้วผลปรากฏว่า

จุฑาภรณ์ อองอุทุมพร (2524 : 63-82) ได้ทำการวิจัย เรื่อง
 "ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาจารย์ในระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนสาธิต
 สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร" กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ปกครองของ
 นักเรียนโรงเรียนสาธิตจำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยครอบคลุมสถานภาพคานการสอน ความรู้ ความก้าวหน้า
 ทางวิชาการ ทัศนคติ จรรยาบรรณ และบุคลิกภาพของอาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า
 การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองต่ออาจารย์และสิ่งที่อาจารย์ปฏิบัติจริง
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05

พิทูล เลิศมงคลตระกูล (2523 : 25-26) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ในเขตการศึกษา 10" โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนโดยทั่วไปทั้งในสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาถึงครูซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสภาพการเรียนการสอน ผลปรากฏว่า สภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวครูในด้านการเรียนการสอน ตามทัศนะของนักศึกษายู่ในเกณฑ์ที่เป็นจริงต่ำกว่าเกณฑ์ที่นักศึกษาคาดหวัง ซึ่งนับว่าสภาพที่เป็นจริงและที่คาดหวังเกี่ยวกับครูแตกต่างกัน จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงประมวลมาตั้งสมมติฐานว่า

3. บทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษายู่ผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ตามทัศนะของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนแตกต่างกัน
4. บทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษายู่ผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ตามทัศนะของผู้บริหารแตกต่างกัน
5. บทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษายู่ผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ตามทัศนะของผู้สอนแตกต่างกัน
6. บทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษายู่ผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ตามทัศนะของนักศึกษายู่ผู้ใหญ่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของ ผู้สอนการศึกษายู่ผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ซึ่งจะศึกษา 3 ด้านเท่านั้น คือ
 - 1.1 บทบาทด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 1.2 บทบาทด้านการประเมินผลการเรียนการสอน
 - 1.3 บทบาทด้านความสัมพันธ์กับนักศึกษา
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากับเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งระดับบริหารและปฏิบัติการของกองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กองปฏิบัติการ

และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหารของโรงเรียนผู้ใหญ่วิทยาลัย
เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ในกรุงเทพมหานคร
ผู้สอนที่สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ในกรุงเทพมหานคร และ
นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนผู้ใหญ่วิทยาลัย หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ
ระดับที่ 3-4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ในเขตกรุงเทพมหานคร เฉพาะ
ที่เป็นขราวาส

3. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาวิจัยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นบทบาท
ของผู้สอนที่ได้ผลออกมาจะจำกัดเฉพาะผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4
ในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น

4. บทบาทที่ศึกษาเป็นแต่พฤติกรรมที่แสดงออก และสังเกตได้ การวิจัย
ครั้งนี้ไม่ศึกษาถึงลักษณะเชิงนามธรรมของบทบาทของการเป็นผู้สอน

5. ตัวแปรที่ศึกษา

ไท่แก่	ที่คณะของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน
	ที่คณะของผู้อำนวยการ
	ที่คณะของผู้สอน
	ที่คณะของนักศึกษาผู้ใหญ่
	บทบาทที่คาดหวังของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่
	แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4
	บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่
	แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4

ขอตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. อายุ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมที่แตกต่าง
ของบุคคลในแต่ละกลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร, ผู้สอน
และนักศึกษาผู้ใหญ่ ไม่มีผลต่อที่คณะที่เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่เป็นจริง
ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4

2. เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ผู้บริหาร, ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่
 คอมแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่
 แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ด้วยความจริงใจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
 เบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 เกี่ยวกับ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การ
 ประเมินผลการเรียนการสอนและความสัมพันธ์กับนักศึกษา

บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่
 แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 เกี่ยวกับ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การ
 ประเมินผลการเรียนการสอน และความสัมพันธ์กับนักศึกษา ตามทัศนะที่คาดหวังว่า
 ควรจะเป็นหรืออยากให้เป็นอย่างของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ผู้บริหาร,
 ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ ว่าผู้สอนควรมีพฤติกรรมอย่างไร โดยไม่คำนึงถึง
 พฤติกรรมของผู้สอนในขณะนั้น

บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้สอนการศึกษา
 ผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 เกี่ยวกับด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 การประเมินผลการเรียนการสอน และความสัมพันธ์กับนักศึกษา จากประสบการณ์
 การปฏิบัติงาน การพบเห็น ติดตาม การสังเกตตามทัศนะ ของเจ้าหน้าที่กรมการ
 ศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอนและนักศึกษาผู้ใหญ่

ผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 3-4 ใน
 โรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร

เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง บุคลากรทั้งระดับหัวหน้า
 และปฏิบัติการของกองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กองปฏิบัติการ และหน่วยศึกษานำพื้นที่
 กรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับ
 ที่ 3-4

ผู้บริหาร หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาของโรงเรียนผู้ใหญ๋ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีเปิดหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ๋แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4

นักศึกษาผู้ใหญ๋ หมายถึง ผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนผู้ใหญ๋ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ๋แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ในเขตกรุงเทพมหานคร เฉพาะที่เป็นฆราวาส

ทัศนะ หมายถึง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ๋ ทอบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ๋แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4

บทบาทด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้สอนในการจัดดำเนินการเรียนการสอนในชั้นเรียนในลักษณะและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผลการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาผู้ใหญ๋แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4

บทบาทด้านการประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้สอนในการจัดกระบวนการประเมินผลทั้งในด้านการเรียนและการสอนในชั้นเรียนในลักษณะและวิธีการต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอนอันจะนำไปสู่ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาผู้ใหญ๋แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับนักศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้สอนในคานเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) อบรมจึ้นแนะ ช่วยเหลือ ผู้เรียนทั้งในคานการเรียนและส่วนตัว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบว่าบุคคลทั้ง 4 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอนและนักศึกษาผู้ใหญ๋ มีความคาดหวังทอบทบาทของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ๋แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 อย่างไร และในความเป็นจริงผู้สอนได้ปฏิบัติบทบาทนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด

2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับฝ่ายจัดอบรมผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ได้พิจารณาปรับปรุงการอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการติดตามการปฏิบัติงานของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ได้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองและปรับปรุงให้มีความรู้ยิ่งขึ้น
5. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยในเรื่องนี้ในขอบเขตที่กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

คุรุวิทยาลัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย